

ШЫН

Бүгү-ниги чөпшөрежилге дугайында керээни утказын тайылбырлар болгаш анаа республикага ач салгы дугайында.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ПРЕЗИДЕНТИЗИНИҢ ЧАРЛЫ

Бүгү-ниги чөпшөрежилге дугайында керээни утказын тайылбырлар болгаш анаа республикага ач салгы дугайында.

Тиктиг партияларын, хей-ниги каттыжышкынына-рын, шимчөөшкынирин, шажын организацияларын удурутугазы-биле чугаалажышкынын чорудугазын организациястар.

4. Бүгү-ниги чөпшөрежилге дугайында керээни утказын тайылбырлар болгаш анаа республикага ач салгы дугайында.

6. Чаах Валентиньян орадакчы Б. С. Шырап Бүгү-ниги чөпшөрежилге дугайында керээни утказын тайылбырлар болгаш анаа республикага ач салгы дугайында.

Тыва Республиканың Президентизинин Чарлы

«Политиктиг репрессиялар таваржы чораннарны агартып айттырлар талазы-биле комиссияны Тыва Республиканың Президентизинин чанынга тургузар дугайында»

Тыва Республиканың Президентизинин Чарлы

«Политиктиг репрессиялар таваржы чораннарны агартып айттырлар талазы-биле комиссияны Тыва Республиканың Президентизинин чанынга тургузар дугайында»

Тыва Республиканың Президентизинин Чарлы

«Политиктиг репрессиялар таваржы чораннарны агартып айттырлар талазы-биле комиссияны Тыва Республиканың Президентизинин чанынга тургузар дугайында»

Тыва Республиканың Президентизинин Чарлы

«Политиктиг репрессиялар таваржы чораннарны агартып айттырлар талазы-биле комиссияны Тыва Республиканың Президентизинин чанынга тургузар дугайында»

Тыва Республиканың Президентизинин Чарлы

«Политиктиг репрессиялар таваржы чораннарны агартып айттырлар талазы-биле комиссияны Тыва Республиканың Президентизинин чанынга тургузар дугайында»

Тыва Республиканың Президентизинин Чарлы

«Политиктиг репрессиялар таваржы чораннарны агартып айттырлар талазы-биле комиссияны Тыва Республиканың Президентизинин чанынга тургузар дугайында»

«Тыва Республикада хей-ниги (хоочуннар) судтарының дугайында Тыва Республиканың хоойлу телевиселин бүгү улуус чугаалажып көөр кылдыр кириер дугайында» Тыва Республиканың Чазаның 1994 чылдын апрель 14-те № 135 доктаалын күш чок болдуруп дугайында

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ДЭЭДИ ХУРАЛЫНЫҢ (ПАРЛАМЕНТИЗИНИҢ) ДОКТААЛЫ

Тыва Республиканың Конституциязынын (Үндезин Хоойлузуун) 63-кү чүдүндү ийги кезээге үндэзилээш, Тыва Республиканың Дээди Хуралының доктаадыры болза:

1. «Тыва Республикада хей-ниги (хоочуннар) судтарының дугайында» Тыва Республиканың хоойлу телевиселин бүгү улуус чугаалажып көөр кылдыр кириер дугайында» Тыва Республиканың Чазаның 1994 чылдын апрель 14-те № 13 доктаалы хоойлулар телевиселдерин белетээр болгаш эртерини организациястар талазы-биле бурун эргелери Дээди Хуралга оонап турар Тыва Республиканың Конституциязынын 63-кү чүдүндү 6-ты пункттузунга чөрүшкөк болганы-биле холбаштыр оңу күш чок болдуруп.

Тыва Республиканың Чазаның бө талазы-биле бурун эргелери хоойлузуула-биле көрдүмбөөн.

2. «Тыва Республикада хей-ниги (хоочуннар) судтарының дугайында» Тыва Республиканың хоойлу телевиселин доктааткан чүрүм өзүгар Дээди Хуралга кириер кээрин Тыва Республиканың Чазаның саналдары.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ДЭЭДИ ХУРАЛЫНЫҢ (ПАРЛАМЕНТИЗИНИҢ) ДОКТААЛЫ

Тыва Республиканың Дээди Хуралының Даргазы К. БИЧЕЛДЕИ.

Кызыл хоорай.
1994 чылдын апрель 28.
№ 92.

1994 чылда төпчүткен капитал салымшыкынарнын күссели-биле тударын болгаш ачшаландырырын мурнадыр объектилерин даңзынын дугайында

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ДЭЭДИ ХУРАЛЫНЫҢ (ПАРЛАМЕНТИЗИНИҢ) ДОКТААЛЫ

«Тыва Республиканың бюджетин база Тыва Республиканың Инвестициялар болгаш сагыралык чорукту деткиринин талазы-биле комитетинин дугайында Тур дүрүмү хулаз алыже чедир веде мурнадыр объектилерин тудун ачшаландыра дугайында» Тыва Республиканың Президентизинин 1994 чылдын апрель 11-де № 153 Чарлынын бири пункттузун Дээди Хуралга чугаалажып көөр кылдыр кириери-биле холбаштыр база Тыва Республиканың Конституциязынын 64-кү чүдүндү 16 пункттузунда дүшүрт, Тыва Республиканың Дээди Хуралының доктаадыры болза:

1. 1994 чылда төпчүткен капитал салымшыкынарнын күссели-биле тударын болгаш ачшаландырырын мурнадыр объектилерин дараазында даңзынын бадылаар:

типография, Кызыл хоорай; школага 240 олуттуг немей тудуг, Суг-Аксы суур; арыгал тудугларын алгыдары, Кызыл хоорай; хей кезинден тон даараар фабрика, Кызыл хоорай; Хөндөлөн — Кара-Хөл электри дамчыдыла шумугу; макарон кылгылар цехи, Кызыл хоорай; улус удуур корпус, «Чедер» профпалаткорий; ногаа болбаазырадыр цех, «Рассвет» совхоз.

2. Республикага биле электростанцияларын төлевилээр болгаш тудары-биле холбашкан ажылдарын 1994 чылда тур соксадырын Тыва Республиканың Президентизинге сумелээр.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ДЭЭДИ ХУРАЛЫНЫҢ (ПАРЛАМЕНТИЗИНИҢ) ДОКТААЛЫ

Тыва Республиканың Дээди Хуралының Даргазы К. БИЧЕЛДЕИ.

Кызыл хоорай.
1994 чылдын апрель 28.
№ 93.

1994 чылда төпчүткен капитал салымшыкынарнын күссели-биле тударын болгаш ачшаландырырын мурнадыр объектилерин дараазында даңзынын бадылаар:

типография, Кызыл хоорай; школага 240 олуттуг немей тудуг, Суг-Аксы суур; арыгал тудугларын алгыдары, Кызыл хоорай; хей кезинден тон даараар фабрика, Кызыл хоорай; Хөндөлөн — Кара-Хөл электри дамчыдыла шумугу; макарон кылгылар цехи, Кызыл хоорай; улус удуур корпус, «Чедер» профпалаткорий; ногаа болбаазырадыр цех, «Рассвет» совхоз.

2. Республикага биле электростанцияларын төлевилээр болгаш тудары-биле холбашкан ажылдарын 1994 чылда тур соксадырын Тыва Республиканың Президентизинге сумелээр.

Тыва Республиканың Дээди Хуралының Даргазы К. БИЧЕЛДЕИ.

ХЛЕБ ХАНДЫРЫЛГАЗЫ КАНДЫГ БОЛУРУЛ?

«Тараа турда, хырын тодуг» деп чонуд мерген сөзү бар. Шынап-ла, ынды. Ону өске кандыг-ла чөм солуд шыдаас. Хлеб дээш кижилер ажыг дерин төп, демисекп чоран.

Ак-Довурак хоорайда акционер нитилелдин 70 кижиден тургустунган коллектив кожуунуң бүгү көдө суурларының, Кызыл-Мажалыктын, Ак-Довурактың чурттагычларынын хлеб-биле хандырып турар. Ажылдында чай-чипсар чок — дун-хун чок ажылдар. Ажылдынын мыйда 4 агыч бригадала үскөн.

Владимир хоорайга ашкөм улетпүрүң институтун дооскан технолог Анна Чимит-Доржунова Ооржак хлеб заводунга директорлап ажылда-ла үр болбан, ындыг-даа болза оң кылдырткан ажылдары карака көскү. Хлеб заводун долган-дир херимин чаартып алган. Хлеб бижырап дөрт агыч леканын септеди, оларнын бирээзин электри күжү-биле ажылдар кылдыр эде дээрэн. Эрткен айда Кемерово чедип, электри-биле далган хоюдар машинаны болгаш артык кезектерин эккелген. Хлеб бижырап черинд ажылчыларына бичи стовоаяны кылдыртып берген. Кызыл-Мажалык суурда хлеб садыр садмгыны ажылдып, доктаамал ажылдадып турар. Во чылдан эгелээш акционер нитилел бодуна агыч одалга системаны кылдыртып алган, чылдыгыла төвүңе төлөөр хей чарыдалап алдыр алыры планнап.

Акционер нитилелде шанаалагы ишкээк тускай план чок, чонунг хлекке херегелени өзүгар продукцияны бүдүрүп турар. Коллектив бири кварталда 617 тонна хлекти болгаш ий тонна кондитер кылгыларын бүдүргөн. Баранангы продук-

цияны агытырларын салгылаан. Оларнын кол уткалары тудуг-суур, акша-пай, курум-чүрүм, шыла, културга, колга ажылгайга хамаарышкан болгаш өске-даа амьдыралчы агытырлар болуулан. Салдыгылаан агытырларга харыларын мажарышкан удуруткучлар бергилээш.

Айтыр, харылар болуулан соонда хуралга чылдырлан кожуунуң-да, сумуларнын девискээри-биле ажыл-агыйларда чедип-кенирин демделеп, чедип-терге хей сангы шүгүмчүлдерин кылгылап, ону эдери-биле боттарынын санал-сумелерин бергилээш.

Ол саналдарга үндэзилеп, тускай хемчеглерин ажылдап кылгыры-биле ажылчы чон суму чагыраларына сумелерин кириген.

Хуралдарга келген ажылчы чон даргалардан хей

Александр ХЕРТЕК.

ОТЧЕТТАРЫН БЕРГИЛЭЭН

Эрани кожуунуң суму чагыраларының даргалары тус-тузуна боттарының девискээринин агыч-биле ажылчы чоннарнын хураларын организациястар эртеринер.

Ол хуралдарга суму чагыраларының даргалары эртен сонгулалдан бээр сонгуткан соонда, боттарының кылгып чоруткан ажылдарынын дугайында отчеттары чон мурнунга бергилээр.

Хуралдарга кожуун чагыралының даргазы Е. К. Калга-Хөо чагырга черинин бичи кварталда кылгып чоруткан ажылдык дугайында отчеттаан.

Болуп эрткилээш хуралдарга кожуун чагырганын килдистеринин эргелекчдери, албан черлеринин, организацияларын удуруткучлары база киришкелээш. Хуралдарга келген ажылчы чон даргалардан хей Николай ДАЖЫНМАЙ.

Бай-Тайгадан медээлер

АНАЙЛАР ОНЧА-МЕНДИ

Бай-Тайга кожуунда «Бай-Тал» совхозтуң Кара-Чода өшкү бригадында олдаштын багай өзес эркен. Малчынарында, саманчыларында бадыр сыпса чымшытп ажылы ол. Дуржулгады малчынар Кайгал-оол биле Фина Салжактарын коданьда 208 өшкүң барык чартык кезин бо хүнерде оолданды.

Чаа төрүттүңг анайлар онча-менди, хорамча чок өзүп дорутуп турар, өшкүлери анайларын тостур эмзирип турар. Куданда арып, баксырап хире өшкүлөр чок.

Малчынарда мал чөми-сиген, чарба, сула, дус чөчир. Сунгу үзүңгел чок берип турар. Кажан ишти кургаг, чырык болгаш чылыг.

АНЫЯК МАЛЧЫН

«Бай-Тал» совхозун девискээринде Шындазын деп черде Владимир Донга деп аныяк малчын кыштагалып турар. Ол өшкү мадаанында бээр үр-даа болбан, чаа-ла беш чыл ажып турар. Оң коданьда 230 төрүүр өшкү бар. Чүс өшкүден 85 анай алыр планын.

Бир өзес планын ажырыпса, артыкшылдыг алдырган анайлар каларчынын өңчүзү алаар. Донгактың кыштага калар өштүг, мээстерин черде туруп турар болгаш хаттан жыкы казытаргыч өшкү малга өзүлүг таарымчалыг чер. Олдаан өшкүлери-да, баш оларын анайларында баш оларын хорамча чок, эки өзүп, догазы үрүңгү дузалал турар. Аныяк малчын моонда анай чедипкинерлиг болуп дээрзинге чигинип чок.

Вир өзес планын ажырыпса, артыкшылдыг алдырган анайлар каларчынын өңчүзү алаар. Донгактың кыштага калар өштүг, мээстерин черде туруп турар болгаш хаттан жыкы казытаргыч өшкү малга өзүлүг таарымчалыг чер. Олдаан өшкүлери-да, баш оларын анайларында баш оларын хорамча чок, эки өзүп, догазы үрүңгү дузалал турар. Аныяк малчын моонда анай чедипкинерлиг болуп дээрзинге чигинип чок.

ӨШКҮ КЫРГЫЛДАЗЫ

«Бай-Тал» совхозун Кара-Чода өшкү бригадында он чеди коду өшкү бар. Өшкү кыргыздазы апрель 13-те эгелээш, он дөрт хонгада бурун доозулган. Бо чымшытыг ажылды совхозтуң тускай эртемнигерини кончуг организациягы кылдыр эртеринер. Көжүң чорур пунктта электриниң 24 чакы турган, кыргызкы кижиге хүде ортума-биле 50-60 килограмм дүк кыргыз кылдыр нормачикетти санап кылган.

Кыргызда Элезининг Хо-ву деп черде кыштап турар Сергей Байынтыг кадарып турар 370 баш сергезин

кыргызы-биле эгелээш. Кара-Чода өшкү бригадында он чеди коду өшкү бар. Өшкү кыргыздазы апрель 13-те эгелээш, он дөрт хонгада бурун доозулган. Бо чымшытыг ажылды совхозтуң тускай эртемнигерини кончуг организациягы кылдыр эртеринер. Көжүң чорур пунктта электриниң 24 чакы турган, кыргызкы кижиге хүде ортума-биле 50-60 килограмм дүк кыргыз кылдыр нормачикетти санап кылган.

Кыргызда Элезининг Хо-ву деп черде кыштап турар Сергей Байынтыг кадарып турар 370 баш сергезин

Кыргызда Элезининг Хо-ву деп черде кыштап турар Сергей Байынтыг кадарып турар 370 баш сергезин

ТЫВА-ТАТАРСТАН НАЙЫРАЛДЫҢ ОРУУНДА

Тыва Республиканың Дээди Хуралының кежигүнери болгаш Татарстанын Дээди Советинин Президиумунун Даргазынын орадакчы Лозовоич Павлович Лозовоичун баштааны делегация-биле ужуражылга Дээди Хуралдын хуралдар аалыга болуп эркен. Алаа республиканың журналисттери, агыч-агыч партияларын, шимчөөшкынирин, Тывада чурттап турар татар националдыг уластарын төлөөрин киришкен.

Ужуражылгы Тыва Республиканың Дээди Хуралынын Даргазынын орадакчы М. С. Козлов ажыктап, делегациянын удуруткучу А. П. Лозовоича сөстү берген.

Ол Россия Федерациязында база бир онзагай талалардыг субьект болуп Татарстанын агыч үеде политиктиг, экономиктиг болгаш социал амьдыралын чымшыгарга сонуурган. Татарстан — Россия Федерациязы-биле эң баштай федералдыг керээни чарып алган республикаларын бирээзи.

А. П. Лозовоич Тыва Республиканың политиктиг амьдыралында кылдынып турар бурунулар башымарны демделеп чугаалаан. Эң ылаңчы Тыва Республиканын чонун бодунун Конституцияны хулаз алыг, тус чер бот-башкарылганын удуруткучу органнын сонгул алган.

Татарстан Россия Федерациязында экономика талазы-биле элэң хөгжүлдөг республика болуп турар. Россия Федерациянын Чазаның билгилерин бээринин талазы-биле Россияда эң шыраак өөрелдиге чери болушан, сөөлүг үеде делегейде онза черни ээлеп турар апарган.

Татарстан Россиянын төвүнде туруп турар регионнар, республикалар-биле сыруу холбооалыг. Ол Федеративтиг көрөгө ач салбаан субъектилерин бирээзи. Россия Федерациязы-биле бүгү талазыг харылааларын тудуп турар, чүгөле эмин

эртир төпчүткен эрге-чагыргага ол республиканың чону, удуруткучлары чөпшөрепейн турар. Во чылдын февраль айда Россия Федерациязы-биле керээ чардынганы, ол ышмак дугуржыларын чедип алганы — ийи талалыг харылааларын өкжикиринин магалдылалы тургузуп турар.

Чонун социал камгалаалынын программасы ол республикада ажылдап кылдынганы. Ону боттадырап дээш ажыл чоруп турар. Көдөзө ажыл-агыйнын сайыраалынын херечини — ында мыйсыкта бола маалдын бажы хойунда, тараала чонуга чедип турарында. Анычтем бараннарнын өртекүнези үрүт иштинин деленидин оранчык куду болуп турар. Ол республиканын агроулетпүрү комплексинин баазаныга РФ-тин бүгү субъектилеринин агроулетпүрү ажылдакчыларынын семиняры болуп эрткини таварылга өвөс.

Тыва Республика-биле ажыл-агыйгы дугуржулаларын кылгып турар. Татарстан чоруткан бараннарнын бистин чоңуусу күзүндү-биле садып ап турар.

Татарстан президент эрге-чагыргалыг күрүне, президент күрүнен баштын болуп турар. Эртемниң баазанын быжыглар агытыргыче улуг кичөөнегени улаңдырып турар. Казань университетинде баштадыр 17 дээди өөрелдиге черлери, 2,5 мун школар бар, 13 театр, филармония, В. И. Ленин агыч библиотека ажылдап турар. Чүгө эртем докторларынын саны мун ажып турар.

Чер колдууна күрүне өңчүзүле арып турар, республиканын улетпүрүнүн 70 хуузун коллективтиг ажыл-агыйларда хөгжүп турар.

Казань хоорайда 2 млн. тарлар бар, чурттагыч чонунун 40 хуузун орусстар, арканары агыч-агыч нацияны кижилери. Республикада лашкар чурттап чорур татарларын саны 5 млн. чедип турар. Күрүне дымлы ийи — орус болгаш татар. Татар дымлы күрүне

дымлынын денелинге чедир хөгжүдөр талазы-биле тускай программаны ажылдап кылгып турар.

Татарстанда дөрт агыч партиялар бар. Республиканың Дээди Совети президент аппараты-биле сымры холбооалыг ажылдап турар.

Аалчылар ужуражылганын киржикчилеринин салган агытырларынга толда харыларын бергилээр. Татарстанын Дээди Советинин Президиумунуң кежигүнери, шүдүкчү Роберт Миннулин бодунун шүдүкчү номчан.

Тыва Республиканын Дээди Хуралынын болгаш Тыва Республиканын Чазанын удурутугазы Татарстанын төлөөринин чымы-биле улук хүлээп алмаш, арга-дуржулга солчуп чугаалашканы — ийи агыч бот-догуннаан республикаларын араанында найыралчы харылааларын тургузарына моон сонгаар улуг ийги болган дээрин демделээр.

Тыва Республиканын Дээди Хуралынын болгаш Тыва Республиканын Чазанын удурутугазы Татарстанын төлөөринин чымы-биле улук хүлээп алмаш, арга-дуржулга солчуп чугаалашканы — ийи агыч бот-догуннаан республикаларын араанында найыралчы харылааларын тургузарына моон сонгаар улуг ийги болган дээрин демделээр.

Тыва Республиканын Дээди Хуралынын болгаш Тыва Республиканын Чазанын удурутугазы Татарстанын төлөөринин чымы-биле улук хүлээп алмаш, арга-дуржулга солчуп чугаалашканы — ийи агыч бот-догуннаан республикаларын араанында найыралчы харылааларын тургузарына моон сонгаар улуг ийги болган дээрин демделээр.

«Шынын» номчуучуларына Сазаның чок бооп турары-биле солунуң дараазында номери май 21-де үнер.

Көздөдө амыдырал

МАКТАНЫП-ДАА КАНЧААР

Нарын суму чагыргазынын девискээринде Нарын коллективтик аял-агыл, Кайчы арат аял-агыл асо...

Рынокке шилчилген кыргыз берге, нарын үезинде бугурун алган белем...

Коллективтик аял-агыл аял-агылде чугаалаарга, сая-хөө талазы-биле нарын берге байдалда...

УЛУУН КИРИГЕННЕР

Кызыл кокунда Кара-Хаак суурга эрттирген маарафон элзон каш хун...

Амгы үеини кол озгагай байлаы болса, кой-хой ба национал республикалар...

Араатай дайын оор бу-бале халлап киргеш, аар-берге байдалга таварышкан акы...

Шет Онгакович Монгушту дугайнда каксы бижикседим. Бичан бичи мен. «Дайын шөүлден бистин оолдарымы...

Шет Онгаковичтин дайын чорунун дугайы И. Кузнецовтун «Саялан Ровно че...

Шет Онгаковичтин дайын чорунун дугайы И. Кузнецовтун «Саялан Ровно че...

Шет Онгаковичтин дайын чорунун дугайы И. Кузнецовтун «Саялан Ровно че...

Шет Онгаковичтин дайын чорунун дугайы И. Кузнецовтун «Саялан Ровно че...

Шет Онгаковичтин дайын чорунун дугайы И. Кузнецовтун «Саялан Ровно че...

Шет Онгаковичтин дайын чорунун дугайы И. Кузнецовтун «Саялан Ровно че...

ПУЛЕМЕТЧУ

Шет Онгакович Монгушту дугайнда каксы бижикседим. Бичан бичи мен. «Дайын шөүлден бистин оолдарымы...

МАЛЫВЫСТАН САЛДЫНМААЛЫ

Огте төрүттүнгү, анаа өскөн мен. Беш харлымыда бир элдетип болушкун көргөним...

Хем бажында ол кыштаа-выска хой, өшкү кончуг хур кыштаар...

Хемиктер Час-Алырга чедир соксаал чок мал сурбес. Малга халалыг апар дээр ийн...

Хемиктер Час-Алырга чедир соксаал чок мал сурбес. Малга халалыг апар дээр ийн...

РЕПРЕССИЯ ЭВЕС БОЛЗА...

Сталинчи репрессия үезинде, бистин Тываыска хорам дээр эртемни болгу дээр улустар ичан удуртуп...

САКТЫШКЫН

Огте төрүттүнгү, анаа өскөн мен. Беш харлымыда бир элдетип болушкун көргөним...

Хем бажында ол кыштаа-выска хой, өшкү кончуг хур кыштаар...

Хемиктер Час-Алырга чедир соксаал чок мал сурбес. Малга халалыг апар дээр ийн...

Хемиктер Час-Алырга чедир соксаал чок мал сурбес. Малга халалыг апар дээр ийн...

ТЫВА ААЖЫ-ЧАҢГА КАНЧААР ӨӨРЕДИРИЛ?

Амгы үеини кол озгагай байлаы болса, кой-хой ба национал республикалар боттарын төгүлдү аттарын...

КЭЭРГЕЛ ЧОК ХЕРЭЭЖЕН

Александр Санданович ОНДАР

Чоокта чаа Кызыл кожуун чыгаргаанын иштини херектер кидизини ажил-чорудуулаанын дузадакыры-биле Тыва Республиканын ИХЯ-ның бөлүк ажил-дакчылары-биле Каа-Хем суурга чедер берген бис. Ажыл аайы-биле чоруп турган, бир чалык анык кыстың кеминг үлгедини дыйнааш, шын-на сеткил-дыкча-ла мунгараан мен. Чүү деп чүү дээр боор, чаа-ла 18 хар ажа дужуп бар чылар хып дөң кыстар (пангана деп-дана турар ийик оис) амгы рывонга үзүңнүк берсе байлында ажил кылбас, арагалаар, оорланар, харын-даа кеминг херектер үлгедир чоруктарга таварып тура-рынга канчап хомуудаас боор. Чодурааның ханын бижээ-биле холбашкан кем-херек үлгедини солунга бижир боладым. Ном-чүкчулар оон кындар-бир түңдөйлү үндүрер боор деп илередим. Ада-нелеринг аяк-толу дөң харысалга-зы-даа бедир чадаас.

Март 22. Арай сооусу-маар хүн. Кежээкин 4—5 шак үезинде Каа-Хем суурга эзирит арага жып алган 19 харлыг Чодураа Дегеевна Ондар бир бажың чанынга бичин уругларын көрүп каш тура дүшкен. Ооң карактары бичин уруг-нун сапжакчыла-ла (идик) барган. Ол бичин уругун Июко Иргит дээр, он хар-лыг. Бичин уруг бажың кыдынына бичин думдасы биле ойнап турган. Чодураа оларга челе берген, чараш сапжакчы уругун «Мен эзирит кижидир мен, бажыңыма чедир үлп каап нөрем» деп дилээ. Сагыш-ты-биле оң ийин үлп алар сорулгады бичин уругун бичин Июко кайы бийр ийик.

Каа-Хем суурнун Побра-ничин кудумчунун му-гулдурунун 1 дугаар бажыңың ийиг эрээлинде чуртап турар угбазы Н. С. Монгуштуң эң турган бажыңыңа ол бичин Июкону эдирит өккөлгөн. Кижин чоңу акжылга, эзирин Чодураа чүү боор Июко Иргиттин арынче чудуруу-

биле шакшылап, бажың ханазыңа бичин кижиниң бажың каш удаа үстүрүп, эттеп эгелээн. Уругнуң чанын, ыглап-сыктап, салып чорудан дилээ чугазың-даа Чодураа херекке албаан. Харын-даа стол кырынга чыткан кара пластмас сип-тың бижетти сейрип алгаш, Июконуң бажыңын тейинче, солагай талакы карааның шоозунче ийи канат бижек-тин. Ханың бижек оюнуң уругуну өкпезинге дөң, бир дамырын база үе кескен болган. Ол уругу аар кем-дээшпанын сагышты-биле чедирип, эттеп турган, үш муң рубль өртүктү кара сапжакка — ийин хунаап алгаш, дээрбичи чорукту кылган. Ол кезек боданың турган, Июкога чолдак ун-турган, ооң сапжакчыларын кедирип каан. Бичин Июко Иргиттин балыгыланган чер-леринден хан тектүп турар боорга, Чодураа деп үлгедикчи улуг тазка суг кут-каш, күш-биле ханын чүп, база дагын эттөөн.

10 харлыг Июко Иргитти эмнегеже аппарат чорда, амы-тындынан чарылган. Алурукчу, үлгекчи Чодураа Ондар РФ-тин кеземче хер-езиниң 146 чүүлүнүн 2-ги кезээинде «б» «в» пункту-лары, 108 чүүлүнүн 2-ги кез-ээ-биле көр кеминг херети-ни үлгеткен болуп турар. Кайы хире хайра чок, кээр-гөөчү сеткил чок, бодуңна камгалап, үдөп чораш би-чини чаптың амы-тындыга четкен кижин артында-ла ам-дырдале орукту эгелеп бар чыткан херектен хамааты болганы кижин бүрүзү болад-дыр, канды-бир түңдөйлү диги шиптир үндүреринге ийинге бээр жүрүлүп.

Чодураа Ондарың чуга-зы мындыг болган.

- Утбам, честейин вокзал-га үдөп чедирип каш, дедир чанып орган мен. 34 дугаар садык чанынга дүшкөң, ут-бам сунуң бажыңны бар чыткаш, бир бажың чанынга думдасын ойнадып турган

бичин уругун көрүп каш, эзиринг удул болгаш «Мен бажыңга чедирип каш» деп дилээримге, бичин уруг мени үдөп көрүпту. Көөрүм-ге, ол уруг менээ тааржар сапжакчы болган. Менээ бер деп дилээримге, бербеди. Коргудуп өттөрүмге база бербөөн.

Ол уругу өлүрер бодал менээ турбаан. Ийин ху-наап алыр сорулга-биле би-жик-биле коргудуп турдум. Оон, оон...

Амдыралдың навайынга чайдагып өзүп тургаш, ара-ганың, сеткил-турамың чоду-руктун хайында Чоду-раа өлүрүкчү чорукка четке-ни ол-ур.

Июконуң авазы Л. М. Ир-гиттин чугаазы:

- Июко өске уруг-бул чорупта соондан көрүп турдум. Менче уруг чүткүр-гө «жи-биле ойнаар ийи-биле деп бодал-биле тоомчата ал-дым мен. Уруум холдуу келбөөн, чөре өске бажың-ны барбас, хонмас, томаан-ныг, турмуңу кижин.

Төрөң авазы уругу өске кижин-биле чоруп баарга, тоомча албаан. Сөзүлгөчү чок, бузурчөл чорук чүгө чедир-ген ийи ама билген боор. Бир өвөс уруун хайгааралга ап, өске танывазы уруглар-биле чортушаан болза, уругу дийр турар ийик.

Кожакы кижиниң чугаазы:

- Хундускунуң 4 шак үе-зинде бажыңдымдан үнүп келиримге, эзирит уруг менээ чедип келгеш, «Бажыңыңдың дүлгүрүн си-лерде каапкан боор мен, эккилер» дили. «Биске дүлгүр кабаан силер» дээр-менче менче халдаар хевир-лиг. Оон карманың үжээш, оттуң-яш хаарыңдан тып алды.

Кежээ келиримге, уруг-ларын бижээни чока бажың-нын чанында манжа кырында чыдыр. Ийи херезең дуза эмчизин чаалаар дөң ма-наштылар. Удаваңда «дүрөг дуза» машиназы чыткан

уругу аппарды. Ол манжа кыры ханың болду.

Чодураа Ондар сес класс дооскан, ажыл чок турган, мооң мурунда шиптириш чорбаан. Бичангаш бодунуң бурузун долдуз-биле минниң бер. Че, кайы хире каража болган-дыр. 10 харлыг бичин уруг амы-тындыдан чачылган, Чодураа кара-бажыңга херэң эрттирер. Оон үнүп келирге, оон амдыралга туружкү бұдүштүк болур бе, ыңаач?

Кижилерде чүү-даа ха-маан чок көр байдал амгы уеде тургустунуп келген. Кайды-бир кижини ийи-чү кижин эттеп, үптөп турар болза кербээчмен, билбээч-менеп эрте бээр бис. Чок болза кижиче хамаан өвөс дээр бодалдыг. Чок болза шадга ажилдакчыларынг херээ дээр хончүт. Моон уштунуп алыр дие, суд, ми-лиция, прокуратура черле-рини ажилдакчылары, анаа бөлүүн хамаатылар бир дем-ныг, чүрөк чагыс ажалдар болзувусса, корум-чүрүм үрээр чорук өзбээр деп бодалдыг мен. Кижин бурузу хойду-дүрүмге чагырткан болганда, амдыралда бар хөлөгелерни алып эрттири-ге милиция ажилдакчыларын-га дузалажыр укурлук.

Оон агайда Кызыл кожуун чагырганын иштини хер-ектер кидизинде анык-жар, элээдилер-биле ажил канчаар тургустунганын ба-за сонуургадым. Элээдилер херезиниң талазы-биле ин-спекция тургустунган. Бнда С. А. Порошин биле С. М. Монгуш инспекторлар болуп ажилдап, элээдилер, анык-жар ортузунга суртаал ажил-ни чорудуп, боттук кемчел-ерин кылып турар. Амгы уеде элээдилер инспекция-зынн дүзүлүшүндө 30 назы четкөөннери тодараткан, уткешпа алган. Нийтизи-биле 63 элээдилер, 3 бузурел чок өл-бүлө инспекциязын хай-гааралында алдырган. Ко-жуунуңа сумуларында хай-

гааралга алдырган назы чет-пестер-биле ажалды сурга-чылап баргаш, чугалажып, ажалга тургузуп, өөредип чорудуп турар. Манча мын-дыг чикетки көрүп болур. Каа-Хем суурга 16 харлыг Наташа Калмыкова кежээки школага өөренип турган. Ын-чалза-даа ол өөредилге-даа чок арагалап, тояап чоруп берген. Каш удаа назы четпестер-биле ажил чоруд-дар чегге, милициянын сер-гедир черинге хонгулаан. Бажың-балыңга хонмай, самың-садар чорукка сун-дугун чоруп турган. Уругнуң авазы элээдилер херезини талазы-биле инспекцияга На-таша Калмыкова дузалаар-нын дилеп, каш удаа келген. Инспекция тусай шиптиртин үндүргөш. Улан-Уль хоорай чоогунда Южный деп суурда назы четпестер, элээдилер өөредип тускай бир дугаар профтехучилищеже өөредип чоруткан. Ол уруг моторист-дугаранчы болуп эки өөренип турар деп дынадыг чоокта чаа ол өөредилге че-ринден келген.

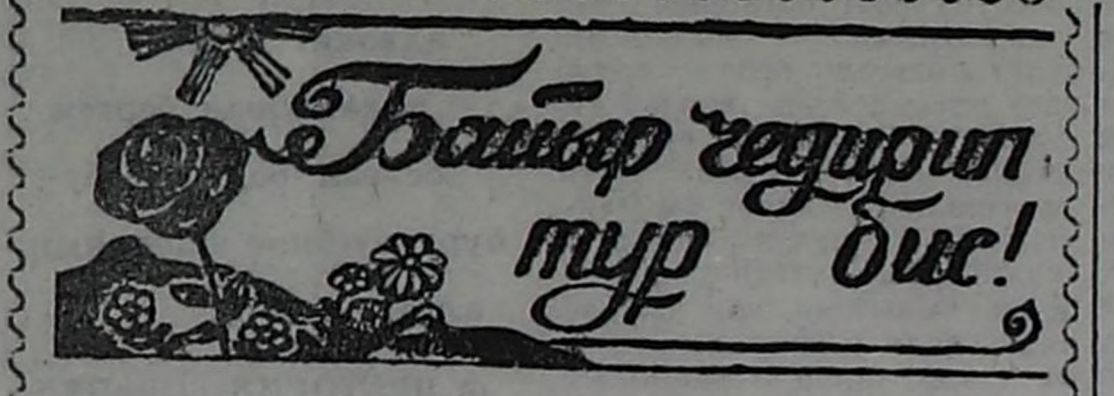
Бузурел чок апарган өл-бүлелерин херэң база элээдилер херезиниң талазы-биле инспекцияга дузала-жып, хайгааралга ап келген. В. Н. Казанцева 35 харлыг анык не хирезинде тос хар-лыг уругу, 2 харлыг огулу хайгаарал чок каапкан, ара-гай чоруп турган. Ол ара-га аарындаан өмнөткен. Ол ыкшаш М. Н. Чихачеваның өл-бүлө байдалы өөренип көрүп, ажы-төлдүң кижин-зидилгезинче кичээңгей а-лыгер, боттары оларга үлгүр-чикеткиг болурун шыгыг чугаалашкан.

Инспекцияның данызын-да Кур-Чер болгаш Суклак суурларда чуртап турар назы четпестерин аттары бар. Оларын-биле ажил доктаамал чоруп келген. Сук-лак школагына чагыс класс-ка өөренип турган 9 назы четпестер бар. Олар кайда-

да өөренип, хөй-ниитини корум-чүрүм доктаам-лал урөп чоруп тургаш, чамдыктары (3 кижин) үлгет-кен кеминг херектери дөң шиптирер. Ынчал кээрде ниити кожуунда назы чет-пестерин, элээдилеринг та-лазында хөй-ниитиниң кор-ум-чүрүм үрээр, арага-лаар, оорланар, үптээр, хулганнаар чоруктарнын саны арбылап бар чылары бисти дүвүрттөс аржакон. Бо ажылаче бугу күштү мөөңдөс болза, эжиртимес хоочулду аарыг апарып чал-лаш чок. Оон ыңай Каа-Хем суурда социал камгалач чок, бузурелден үнүп бар чыдар өл-бүлелериниң саны көвүдөп бар чылар. Россия-нын хоорайларындан, ко-жууннардан келген кижин-кир Кызылдан бажың-бал-гат, ажил-шип тыйпай бар-гаш, чок чер боорга, Каа-Хем суурга чурттап бээр чажыт өвөс. Ооң уламында ажил, өөредилге чок анык-жарнын, элээдилериниң саны хүн бүрү өзүп турар. А суурда анык оолдар, кыс-тарнык даштынар, ойнаар-хөгдөөр черлери чок болуп, кижизидилге ажалдар шүүт курут апарган. Ынды-мындыг ажалдарын, өөредил-ге черлерин тургузар дээр-ге, аша-тогерикке кээп үзөр, оон тывары берге.

Амгы уеде аныктар, назы четпестер, өөреникчилер ор-тузунга кижизидилге ажил-дарын бугу талазы-биле бе-дик денгелде тургуспа болза, хөй-ниитиниң корум-чүрүм үрээр, ажил кыл-бас, арагалаар, оорланар чоруктар улам көвүдөр деп челе билдинир. Бичангаш хөй-ниити организациялары, бугу чон чүгө милиция ажилдакчыларынче чая каап турбайн, бир деминг, чагыс уламыншыкын ажилдаар болза бир-ле эки чүве, ажил-херек бүдөр деп болаар мен. Чодураа Ондар-нын ханың бижээниң үлгед-ди үнүп улапшалар, уруг-дарынысты камнап, камга-лаалыктар.

Азияна КУУЛАР. Тыва Республиканың ИХЯ-ның парлалга албанынч на-чалыгын.

Байыр гедирип тур бис!

Бистин ынак угбавыс болгаш думдасы, авазы Зоя Кочал-ооловна МОНГУШ май 19-та Хорум-Даг суурга төрүттүнгөн. Ол амгы уеде Чадаана хоорайда ОПН сал-бырында үр чылдарда ак сеткилдиг, шаңнал-макталдыг ажилдап турар. Ол ийи уругун төлөптү авазы болбу-шаан, өскүс думдаларын база өстүрүп, кижизидип турар. Оң төрүттүнгөн хүнүн таварыштып чүрөктүн ханызын-дан эңг байыр чедирбишаан, бугу-ле экини, быгык калыкшылды болгаш аас-кежини күзөп тур бис.

Өөңүң өзи Юрий Дары-Базырович, Кызылда угбазы, честези, думдалары, уруглары.

Бистин ынак авазыс, кырган-авазыс Хурен Чымык-ооловна КАРА-САЛ 60 харлап турар. Авазыс Хүлүм-зүрүг аттыг уруглар садигинге ажилдап тургаш, оон пенсияже үнгөн, ам хүндүдүг дыштангыла болгаш бис-терини, уругларын аяк-толу аздырайып, омак-сергек ажил-иши байдалдыг чуртап чорур. Бичангаш ынак авазыска юбилейин таварыштыр эңи чүүлдерин, аас-кесини, бистин авазыска ам-даа чүс чыл чуртаарын күзөп, йөрөөп тур бис.

Уруглары Лариса, Светлана, кени Оксана; уруглары-ның уруглары — Начин, Сүге, Маакыр, Чойгана, Сай-дык болгаш бичин огуу Байыр.

Бистин эрзин, хүндүдүг авазыс Бара Денүрак БА-ИВРОВА май 15-те 56 харлаар. Хөй чылдар дургузунда Тес-Хем кожуунун Х. Чүрүгү-оол аттыг совхозка мал-чынап ажилдап келген. Авазыс 3 оолду, 4 кысты өс-түрүшп кижизидип каан. Бичангаш ынак авазыска тө-рүттүнгөн хүнүн таварыштыр эңг байыр чедирбишаан, ажил-ишинче чедипкинирин, быгык калыкшылды болду деп мөңгөйлүп тур бис.

Хүндүктел-биле оолдары, уруглары, күдээлери, кенээттери, уругларын аяк-толу.

Бистин эрзин ынак авазыс болгаш кырган-авазыс Алексей Клавес ВИЧИНИК бо хүннерде сөзөн харлап турар. Ол үш оолдун, үш кыстын авазы, 22 уругун кырган-авазы, Алексей Клавес партия, совет болгаш ажил-агы органның 60 аягы чылдын иштинде ак-сеткилдиг ажилдап келген. Бичангаш бистер уруглары болгаш уругларын-даа уруглары, төрүттүнгөн хүн-биле анаа аас-кежини, кан дег быгык калыкшылды күзөп тур бис.

Уруглары Марс, Юрий, Лора, Майя, Света, уругла-рын уруглары.

ЧАРЛАЛДАР

Совет Эвилелинин Маа-дыры капитан Юлюш Ва-дынович Кечил-оолдуң бо чылдын май 25-те 80 ха-лаанынга тураскааткан элээ-ди оолдар аразында хостүг хуреш маргылаады Улуг-Хем кожуунун Хайыракан суурунга 1994 чылдын май 21-ле болур.

Маргылааның эгелээри өртөнгиниң 10 шак. Ынчаарга май 22-де тыва

Эвөс-оол Дүктүг-оолович Кууларга 1978 чылда тывс-кан «В» категориянын чолаачы шынаылгазы чыткен. Ону тып алган кижин 98-2-12, 98-2-22 телефоннарже долгаар. Шаңнал манай турар.

Кызыл хоорай Красноармейская кудумчузу 100.

Тыва Республиканың ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ДЭЭДИ ХУРАЛЫ, ЧАЗАА БОЛГАМ СОЛУННУН КОЛЛЕКТИВИ

Кол редактор В. Ф. ЧАДАМБА

Кызыл хоорай Красноармейская кудумчузу 100. Индекс 667000.

РЕДАКЦИЯ КОЛЛЕГИЯЗЫ: Н. С. Базыр (кол редак-торнун орадакчызы) А. М. Мунгуш (кол редакторнун орадакчызы) М. С. Эрпег.

РЕДАКЦИЯНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: Кол редактор — 3-43-34; келген кижилер күлээп алар чөп — 3-34-26; кол редакторнун орадакчылары — 3-33-91; — 3-34-17; харысалга сектор — 3-34-92; орадакчы-лар — 3-45-93.

Каа-Хем районунуң Болровка школагына бо чылдын май 20-де ачы-буян марафон болурун чар-лап тур. Бичангаш бо школага ажилдап чораш башка-лары болгаш ажилчыларын, школаның доозукчула-рын, ачы-дуза чедирерин күзээр бұдүрүлгелер болгаш организациялар төлээлекчилерин марафонга көзп кижин-рин чалап тур бис.

Марафон 11 шакта эгелээр.

ШКОЛА ДИРЕКЦИЯЗЫ.

ТЫВАНЫҢ МАШИНА КЫЛЫР ЗАВОДУ

Эдилеп-даа турган болза эки байдалдыг автомашиналарын садып турар:

- «ВАЗ-2121» — «Нива» — 4,5 млн. руб;
- «УАЗ-469» — 5,5 млн. руб;
- «ГАЗ-53» самосвал — 5 млн. руб;
- «ГАЗ-52» борттук — 5 млн. руб;

Өрткөткөн немелде өрткөтөр чоңка айткан.

АДРЕЗИ: Кызыл хоорай, Калинин кудумчузу, 1 «б», машина кылыр завод. Телефон № 6-15-18.

ТЫВА ТАНЦЫ ФЕСТИВАЛЫ

Бо чылдын май 20-ле эртенниниң 10 шактан эгелээш, республиканың Улусчу чогаалыга төвүнге «Ээлдек шыгырааш» деп республика чергелиг тыва танцы фестивалы болур.

Май 21-де, 14.00 шакта «ХУРЕШ» стадионунга «Ээлдек шыгырааш» деп тыва танцы-сам байырлалынче чоңуу чалап тур бис.

ПРОГРАММАДА:

Танцы көрүлдөрлеринин лауреаттары база дипломанты-лары, «Тыва», «Өрүшкү» ансамбльдери, рок-бөлүк «Калчан-Чочу», «Камон-Брекет», Самдан Самда-оолдуң цирк бөлү, Надежда Шойгу, Любовь Бюрье, уран чүүл школагынын өөреникчилери.

Вилеттин өтээ — 2000 рубль, долгаар телефоннары: 3-34-46, 3-21-35 болгаш 3-41-42.

КВАРТИРА САДЫП ТУР БИС

Таарымчалыг кылдыр планнаттыган, эки шеверлертин, лоджиялыг, сонгаларында демір решеткелертин, демір эжиктерин болгаш телефонунг 3 өрөөл квартираны садып тур бис.

Оң талакы эрик, телефон 3-10-84.

БОДУНГА БОДУН ДУЗАЛА

Силерге бир өвөс:

- берге апарга;
- эң-өөрүң дузалал шыдаваза;
- чаксаанызырап, мунгарай беризде;
- сагыш-сеткилин ундарап, өйүп келзе,

3-24-20

телефонче долгаавыт. Ол бузурел телефону сеңээ бүгү талагы сөмөн бээр.

КУЗЭЭР БОЛЗУНАРЗА, КЕЛИНЕР!

Бир өвөс арага аарызында өмненип алырын күзээр болзунара, бо чылдын май 16-да чоңуң аргазы-биле өмнөзүр эмнеге төвүнге Новосибирск институтунун физиология факультетинин эмчилеринге эмнедей ап болур сен.

АДРЕЗИ: Кызыл хоорай, Комсомольская, 37, теле-фоннар: 2-33-41, 2-42-17 болгаш 3-63-57. Бо телефоннар-же долгааш, айттыр ап болур силер.

«ТЫВА-ЛАДА» АКЦИОНЕР НИИТИЛЕДИ

1994 чылдын март, апрель, май айларында салып, сайгарган дараазында дугаарларды артык кезектеринг ВАЗ автомобильдерин элзирин кээрине чалап турар:

- ВАЗ-2104 — артык кезектериниң дугаарлары 430686-та 436651-ге чедир;
- ВАЗ-2105 — артык кезектериниң дугаарлары 1385043-тен 1395250-ге чедир;
- ВАЗ-2106 — артык кезектериниң дугаарлары 3141023-тен 3165870-ге чедир;
- ВАЗ-2107 — артык кезектериниң дугаарлары 814992-тен 824361-ге чедир. Бо автомобильдерин алдакы ийи шаровый опараларын ыяап-ла солугуру негеттинип турар.

ВАЗ автомобильдерин техниктиг хандырылга стан-циязынга, Магистральна куумчузу, 15-ке, магады-лал инженеринге азы садыг кидизиниң эргелекчилеринге келир.

КИЛДИСТЕР: нитилде амдыралы — 3-34-19; 3-34-98; улеттур — 3-34-49; 3-36-73; келээ ажал-агы — 3-41-18; культура, үлгү-өргөлдөгөс болгаш чогаал — 3-39-15; мел-ээр болгаш спорт — 3-36-82; 3-34-57; оөлгө: 3-34-39; 3-34-93; чага — 3-39-03; корректорлар — 3-41-23; үндүрүкчүлөр — 2-27-41; солун келбей барганда — 3-14-94; бухгалтерия — 3-37-11.

МАРАФОНЧЕ ЧАЛАЛГА

Чөөн-Хемчик кожуунун Хөндөргей дузалал школагы ачы-дуза марафонун 1994 чылдын май 20-21 хүннеринде эрттирер. Бичангаш доозукчу-ларын, ада-нелерин, ача башкылап чорашканын болгаш өске-да ажилдакчыларын, буянын-чагай ачы-дуза чедирерин күзээр республиканың бүгү кожуунарын ачы-бүрү хевирлиг өңчү-хөрөңгилг бұдүрүлгелеринин удуртукчуларын, хөй-ниити организацияларын төлээлекчилерин биске келирине чалап тур бис.

Аалчыларын хүлээп алары май 20-ден эгелээр.

Чөөн-Хемчик кожуунун Чадаана хоорайда № 7533 ажалга банкызында Хөндөргей дузалал школагынын агар саны № 164601-же дузаны шил-чидерин дилеп тур бис.

Хөндөргей дузалал школагы.

ЧАРЛАЛ

1994 чылдын май 21-ле Шагаан-Аргынның № 2 школагы бодунуң тургустунганында бээр 65 чыл болганын демгелээр. Бичангаш бо школага өөре-нип турганнарын болгаш ажилдап чораш башкы-ларны болгаш өске-да ажилдакчыларын келирин-че чаладымыс.

Ужуражылга үезинде байырлыг марафон болур.

ШКОЛА ДИРЕКЦИЯЗЫ.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ КҮРҮНЕ ЛИЦЕИ

Чаа өөредилге чылыңгы техниктиг болгаш гуманитарлыг уламышкынарын 9-ку кластарына болгаш чүгө-чүгө гуманитарлыг уламышкыны 10-гу класкына сургуу-ларын май 20-ден эгелеп чырын чарлап турар.

Техниктиг уламышкыга — физиканы, информатика-ны болгаш математиканы хандыр өөренир.

Гуманитарлыг уламышкыга — чөөн болгаш барын дылдары өрө-

Лицейге кирерин күзөөннөр шүптүзү кирериниң шылгал-даларын тудар болгаш айтырылгарга харылаар. Оларның чоғумчалыг түңдөлгөсү эзуагар лицейге хүлээп алар.

Документилер хүлээп алары май 23-те 13.00 шакта доостур.

ШЫЛГАЛДАРЫНЫҢ РАСПИСАНИЕЗИ

Техниктиг уламышкыны Гуманитарлыг уламышкыны

Май 23-те, 14.00 шакта

Беседалжымын болгаш техниктиг делгелег Беседалжымын болгаш талантылар конкурзуу

Май 24-те, 8.30 шакта

Математика (бижимел-биле)

Тыва дыл азы төөгү (шилжилге-биле)

Май 25-те, 14.00 шакта

Психологтун айтырылгары

Психологтун айтырылгары

Май 26-да, 8.30 шакта

Математика (аас-биле)

Орус дыл, литература (чогаадыг).

Май 27-де, 8.30 шакта

Логиктиг айтырылгар

Дашкы дылдар (англи, немец, француз).

Май 28-те, 8.30 шакта

Лицейге кирери

Лицейге кирери.

Лицейге кирин турарлар дараазында документилерин дугаар:

Документилерин майкы эзуагар ала-инени бийлирини-нин, төрүттүнгенини дугайында херечилед, 086V ма-йкытын эмч шынаылгазы, 1 фото-чүрүк — 3х3 см.

Предметтин башкыдан шынаыткан сүме бижиктиг өөр-еникчилерин кирериниң шылгалдалары чоңка, чүгө-чүгө психологтун айтырылгарга харылаанын соонда лицей-ге хүлээп алар.

Лицейнин адреси: Кызыл хоорай, Ленин кудумчузу, 14, телефон 3-65-30.

МАРАФОНЧЕ ЧАЛАЛГА

Чөөн-Хемчик кожуунун Хөндөргей дузалал школагы ачы-дуза марафонун 1994 чылдын май 20-21 хүннеринде эрттирер. Бичангаш доозукчу-ларын, ада-нелерин, ача башкылап чорашканын болгаш өске-да ажилдакчыларын, буянын-чагай ачы-дуза чедирерин күзээр республиканың бүгү кожуунарын ачы-бүрү хевирлиг өңчү-хөрөңгилг бұдүрүлгелеринин удуртукчуларын, хөй-ниити организацияларын төлээлекчилерин биске келирине чалап тур бис.

Аалчыларын хүлээп алары май 20-ден эгелээр.

Чөөн-Хемчик кожуунун Чадаана хоорайда № 7533 ажалга банкызында Хөндөргей дузалал школагынын агар саны № 164601-же дузаны шил-чидерин дилеп тур бис.

Хөндөргей дузалал школагы.

ЧАРЛАЛ

1994 чылдын май 21-ле Шагаан-Аргынның № 2 школагы бодунуң тургустунганында бээр 65 чыл болганын демгелээр. Бичангаш бо школага өөре-нип турганнарын болгаш ажилдап чораш башкы-ларны болгаш өске-да ажилдакчыларын келирин-че чаладымыс.

Ужуражылга үезинде байырлыг марафон болур.

ШКОЛА ДИРЕКЦИЯЗЫ.

АГАР САНЫ: «Тыва соцбанк» № 363505.

Тыва Республиканың Пар-далга болгаш информация талазы-биле күрүне комите-тинин типографиясы, Кызыл, Шетинин болгаш Клавесно кудумчузу, бажың № 1,

КИНО

МАЙ 17-ДЕ

«НАЙРАЛ»: «Дээр-лерин-даа дээрлери-2» 9.40, 12.00, 14.20, 16.40, 19.00 шактарда; Видеоал: «Секс, ынакшыл болгаш

«ОТЧУГАШ»: «Өлүрүкчү үлгедилгине хөдээл-ет-тигенер» 9.30, 11.20, 13.10, 15.00, 16.50, 18.40 шактарда.

Тываны